

Valgevene nimede kirjutamine eesti tekstis

Emakeele Seltsi keeleteimkond arutas Peeter Pälli algatusel valgevene nimede edasiandmist eesti tekstis oma koosolekul 6. detsembril 2023 ja otsustas enne lõplikku heakskiitu panna see avalikule arutelule kuni 31. jaanuarini 2024.

Keeleteimkonna otsuse kavand (06.12.2023)

Kiita heaks valgevene nimede edasiandmine eesti tekstis ÜRO 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsiooni kohaselt (vt lisa).

Selgitus

Senine soovitus on olnud kasutada valgevene nimede jaoks eesti transkriptsiooni (1975), mille töötas omal ajal välja Olev Jõgi. Üldpõhimõttena on Eestis antud eelistus rahvusvaheliselt heaks kiidetud latinisatsioonisüsteemidele, seega nendele, mis ÜRO kohanimekorralduskoverentside ja ekspertide rühma istungite raames on heaks kiidetud. Tõsi, viimastel aegadel on eri põhjustel hoidutud mõne ÜRO heakskiidetud süsteemi kasutusele võtust Eestis. Selles nimekirjas oli ka 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsioon, sest esialgu oli veel vähe märke tema tegelikust kasutusest Valgevenes.

Nüüdseks on tema kasutust juba rohkem näha ning kindlust annab ka asjaolu, et süsteem põhineb valgevene keele ajaloolisel ladinatähelisel kirjaviisil (*facinka*). Viimasest on eri versioone, kuid väljavalitud kirjaviis on küllaltki loogiline ja häälduse edasiandmisel suhteliselt täpne. Kirjaviis põhineb paljude ladinatäheliste slaavi keelte põhimõtetel ja selles kasutatavad tähed (č, š, ž, palataliseeritud ć, ǰ, ń, ś, ź), on üldiselt eestlastele tuttavad. Seetõttu soovib keeleteimkond edaspidi kasutada valgevene nimede edasiandmiseks Valgevene omaladinat.

LISA

Valgevene-ladina tähetabel

(ÜRO 2012. a heaks kiidetud Valgevene oma latinisatsioon)

Tähed	Vasted	Näited
А а	= a	Анатоль = Anatól, Бачыла = Bačyla, Варапаева = Varapajeva, Маладзечна = Maladziečna
Б б	= b	Брыль = Bryl', Брагін = Brahín
В в	= v	Валюгін = Valiuhín, Вязынь = Viazyń, Навум = Navum
Г г	= h	Глуск = Hlusk, Багдановіч = Bahdanovič
Д д	= d	Дудар = Dudar, Дронькі = Drońki, Кандрат = Kandrat, Джалюк = Džaliuk, Дзяргай = Džiarhaj, Аркадзь = Arkadz', Мядзель = Miadziel
Е е	= je ¹	Ельск = Jełsk, Кірэенка = Kirejenka, Заліп'е = Zalipje, Задвор'е = Zadvorje
	= ie ²	Вербавічы = Vierbavičy
Ё ё	= jo ¹	Абеліёвіч = Abielijovič
	= io ²	Васілёнак = Vasilionak, Студзёнская Гута = Studzionskaja Huta

Tähed	Vasted	Näited
Ж ж	= ž	Жабіна = Žabina, Мележ = Mieliež, Падлужжа = Padlužža
З з	= z	Зарыцк = Zaryck, Язэп = Jazep, Снядзін = Sniadzin
І і	= i	Івацэвічы = Ivacevičy, Клімковіч = Klimkovič, Нічыпар = Ničupar, Іосіф = Iosif, Мар’іна = Marina
Ў ў	= j	Самуйлёнак = Samujlionak, Сейлавічы = Siejlavičy
К к	= k	Купала = Kupala, Капчэвічы = Kapčevičy
Л л	= l	Лазар = Lazar, Кляшторны = Kliaštorny, Пельчыцы = Peļčycy, Заполле = Zapollie
М м	= m	Макаёнак = Makajonak, Змітрок = Zmitrok, Медна = Miedna
Н н	= n	Нічыпар = Ničupar, Нарач = Narač, Панчанка = Pančanka
О о	= o	Осіп = Osip, Колас = Kolas, Морач = Morač
П п	= p	Пестрак = Piestrak, Піліп = Pilip, Парчы = Parčy
Р р	= r	Рыгор = Ryhor, Рэчыца = Rečyca, Прокша = Prokša
С с	= s	Сабаленка = Sabalienka, Сцяпан = Sciapan, Нясвіж = Niasviž, Васіль = Vasił, Валосавічы = Valosavičy, Барыс = Barys, Кастусь = Kastuś, Пятрусь = Piatruś, Беларусь = Bielaruś, Лось = Loś
Т т	= t	Таўляй = Taŭliaj, Тодар = Todar, Струмень = Strumeń
У у	= u	Усцін = Uscin, Уваравічы = Uvaravičy, Якуб = Jakub, Уладзімір = Uladzimir
Ў ў	= ŭ	Быкаў = Вукай, Паўлюк = Paŭliuk, Камароўка = Kamaroŭka
Ф ф	= f	Фашчаўка = Faščauka, Няфёд = Niafiød, Дарафей = Darafiej
Х х	= ch	Хадыка = Chadyka, Хвядор = Chviador, Хатынь = Chatuń, Міхась = Michaś, Мухавец = Muchaviec, Цімох = Cimoch
Ц ц	= c	Цвірка = Cvirka, Цішка = Ciška, Шарцін = Šarscin, Камяніца = Kamianica, Аўдоця = Aŭdoccia, Повіцце = Poviccie, Забалацце = Zabalaccie
Ч ч	= č	Чарот = Čarot, Казловічы = Kazlovičy, Урэчча = Urečča, Вярэчча = Viarečča
Ш ш	= š	Шамякін = Šamiakin, Шчадрын = Ščadryn, Замошша = Zamošša
Ы ы	= y	Скрыган = Skryhan, Сымон = Symon, Сычы = Syčy, Калінкавічы = Kalinkavičy
Ь ь	akuut ³	Хвядось = Chviadoś, Газьба = Hažba, Гдзень = Hdzień
Э э	= e	Чарнышэвіч = Čarnyševič, Брашэвічы = Braševičy, Чэрск = Čersk
Ю ю	= ju ¹ = iu ²	Юрэвіч = Jurevič, Юшкі = Juški Алексютовіч = Alieksiutovič
Я я	= ja ¹ = ia ²	Янка = Janka Веляміцы = Vieliamicy
,	jääb märkimata	Дзям’ян = Dziamjan

1. Sõna algul, samuti täishääliku, ’, ь, ў järele.
2. Kaashääliku järele.

3. Peenendusmärgi latiniseeritakse akuudiga (´) eelmise tähe peal: дзъ = d^z, зъ = z^z, лъ = l^l, нь = nⁿ, сь = s^s, цъ = c^c.